

Ο εξισλαμισμένος Έλληνας πασάς και η μάχη του Λασιθίου

Τον Φεβρουάριο του 2018, όλοι οι Τούρκοι πολίτες ενημερώθηκαν από επίσημη κυβερνητική ιστοσελίδα, για τις πραγματικές γενεαλογικές τους καταβολές. Πολλοί για πρώτη φορά αντιλήφθηκαν ότι οι οικογένειές τους ήταν θύματα του οθωμανικού πολιτισμικού απανθρωπισμού, δηλαδή του εξισλαμισμού και της τουρκοποίησης. Αυτό είχε ξεκινήσει αιώνες πριν και είχε δημιουργήσει μυριάδες θυμάτων και ενδοοικογενειακών συγκρούσεων, όπως αυτή που κορυφώθηκε κατά τη Μάχη του Λασιθίου και θα περιγραφεί στη συνέχεια.

Γράφει ο Ιωάννης Αναστασάκης

Η Μάχη του Λασιθίου έλαβε χώρα από 20 έως 30 Μαΐου του 1867 με το παλαιό Ιουλιανό ημερολόγιο που ίσχυε τότε, ενώ αντιστοιχεί από 03 έως 13 Ιουνίου με το νέο Γρηγοριανό που καθιερώθηκε στην Ελλάδα το έτος 1923. Η επέτειος της μάχης εορτάζεται την τελευταία Κυριακή του Μαΐου. Στη μάχη αυτή, το επιτιθέμενο στράτευμα ήταν μικτό, αποτελούμενο αφενός από το τουρκικό ασκέρι με αρχηγό και έχοντα το γενικό πρόσταγμα Ομέρ Πασά, αφετέρου από το αιγυπτιακό ασκέρι με αρχηγό τον Ισμαήλ Φερίκ Πασά. Ο τίτλος Φερίκ σημαίνει Υποστράτηγος ή Μέραρχος.

Σημαντικό γεγονός ήταν ότι και οι δύο αρχηγοί δεν ήταν ούτε Τούρκοι, ούτε Οθωμανοί εκ καταγωγής. Ο μεν Ομέρ Πασάς ήταν εξισλαμισμένος και εκτουρκισμένος Σερβο-Κροάτης που ως χριστιανός είχε το όνομα Μιχάλης, ο δε Ισμαήλ Φερίκ Πασάς ήταν εκτουρκισμένος και εξισλαμισμένος Έλληνας που είχε το όνομα Μανώλης, με καταγωγή από το Οροπέδιο Λασιθίου της ανατολικής Κρήτης.

Το μικτό αυτό τουρκο-αιγυπτιακό στράτευμα αριθμούσε περίπου 25.000 εκ των οποίων οι 3.000 ήταν ιππείς. Ήταν έμπειρο, ετοιμοπόλεμο και ήταν το ίδιο που είχε πολεμήσει στο Αρκάδι έξι μήνες νωρίτερα. Είχε δε ενισχυθεί από τις φρουρές άλλων περιοχών της κεντρικής και δυτικής Κρήτης όπου ήδη είχε καταπνιγεί η επανάσταση.

Κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων στο οροπέδιο Λασιθίου και συγκεκριμένα στις 23 Μαΐου 1867 έχασε τη ζωή του ο αρχηγός του αιγυπτιακού στρατεύματος ο Ισμαήλ Φερίκ Πασάς. Επισήμως, σύμφωνα με την «έκθεση πεπραγμένων» του αρχιστράτηγου Ομέρ Πασά, πέθανε λίγες μέρες αργότερα από μόλυνση που του προξένησε εχθρικό βόλι.

Κηδεύτηκε με τιμές, έχοντας τον τίτλο του υπουργού Στρατιωτικών της Αιγύπτου. Η προτομή του υπάρχει σήμερα στο Στρατιωτικό Μουσείο του Καΐρου και είχε ανεγερθεί κενοτάφιο προς τιμή του στο μουσουλμανικό νεκροταφείο επισήμων προσώπων στο Χιουνκιάρ Τζαμί του Ηρακλείου της Κρήτης, εκεί που σήμερα είναι το αρχαιολογικό Μουσείο.

Υπάρχουν βέβαια και δύο άλλες πιθανές εκδοχές για το θάνατο του Ισμαήλ Φερίκ Πασά. Αυτές έχουν σχέση με την καταγωγή του που ήταν, όπως προαναφέρθηκε, το χωριό Ψυχρό του οροπεδίου Λασιθίου. Κατά τη μία εκδοχή, αυτοκτόνησε όταν είδε το χωριό που γεννήθηκε και μεγάλωσε μέχρι 13 χρονών, να καίγεται και οι κάτοικοι να σφαγιάζονται.

Η άλλη εκδοχή είναι ότι δολοφονήθηκε με εντολή του αρχιστράτηγου Ομέρ Πασά, επειδή δεν φερόταν αρκετά σκληρά στους ντόπιους κατοίκους και ο Τούρκος αρχιστράτηγος φοβήθηκε ότι πιθανόν θα επηρεαστεί το ηθικό του στρατεύματος και η εξέλιξη της όλης επιχείρησης στο Οροπέδιο Λασιθίου και στην Κρήτη γενικότερα.

Ο εξισλαμισμένος αδελφός

Ο Ισμαήλ Φερίκ Πασάς είχε αιχμαλωτιστεί στην ηλικία των 13 ετών το 1823 μαζί με τους δύο μικρότερους αδελφούς του Αντώνιο και Ανδρέα. Οι Τούρκοι τους είχαν πουλήσει στα σκλαβοπάζαρα της Αιγύπτου. Ήταν ο Μανώλης, ο εξισλαμισμένος αδελφός του Αντώνιου Παπαδάκη, μεγάλου ευεργέτη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ).

Ο Αντώνιος Παπαδάκης, σε ηλικία 10 ετών, είχε και αυτός πουληθεί σκλάβος στην Αίγυπτο. Η οικογένεια που τον αγόρασε, μετόικησε αργότερα στην Κωνσταντινούπολη, από όπου ο Αντώνιος δραπέτευσε με την βοήθεια πιθανόν του Ρώσου Προξένου και διέφυγε στη Ρωσία. Εκεί τον «υιοθέτησε» ο Στούρτζα, μυστικοσύμβουλος του Τσάρου. Μετά την επιστροφή του στην Αθήνα,

υποστήριξε εμπράκτως την Κρητική Επανάσταση με χρήματα και όπλα. Όταν έμαθε για το θάνατο του Ισμαήλ, φέρεται να δήλωσε με θλίψη: *«με τα όπλα που έστειλα στην Κρήτη, σκοτώθηκε ο αδελφός μου»*.

Η ημιαυτόνομη Κρητική Πολιτεία, πριν την ένωση με τη μητέρα Ελλάδα, σε ένδειξη σεβασμού στην ανάμνηση της Μάχης του Λασιθίου, το έτος 1879 μετονόμασε την διοικητική περιφέρεια που έλαβε χώρα, από Περιφέρεια Σητείας σε «Λασιθίου». Σήμερα διοικητικά είναι ο Νομός Λασιθίου.

Και με την ευκαιρία να αναφερθεί ότι στη σημαία της ημιαυτόνομης Κρητικής Πολιτείας, το άνω αριστερό τεταρτημόριο που είναι κόκκινο με ένα αστέρι, παραπέμπει στην υψηλή εποπτεία του σουλτάνου. Για το λόγο αυτό η χρήση του συγκεκριμένου συμβόλου πρέπει να γίνεται μόνο ως ιστορική αναφορά της συγκεκριμένης περιόδου και για κανένα άλλο λόγο, διότι δημιουργούνται άκαιροι και λαθεμένοι συνειρμοί.

Η Κρήτη είχε διαιρεθεί από τους Ενετούς σε τέσσερις Διοικητικές Περιφέρειες που η κάθε μία έφερε το όνομα της πρωτεύουσάς της, δηλαδή: Χανίων, Ρεθύμνου, Χάνδακα (Ηρακλείου) και Σητείας. Έτσι σήμερα, ο Νομός Λασιθίου είναι ο μόνος Νομός της Κρήτης που δεν φέρει το όνομα της πρωτεύουσάς του, ακριβώς λόγω της ομώνυμης μάχης όπως προαναφέρθηκε.

Η συγγραφέας Ρέα Γαλανάκη, με βάση την δραματική ιστορία των δύο αδελφών, θυμάτων της οθωμανικής θηριωδίας και του πολιτισμικού απανθρωπισμού, συνέγραψε δραματοποιημένο έργο που κυκλοφόρησε το 1989 με τίτλο: «Ισμαήλ Φερίκ Πασάς, spina nel cuore». Το έργο αυτό βραβεύτηκε από την UNESCO το 1994 και συμπεριλήφθηκε στη «Συλλογή Αντιπροσωπευτικών Έργων της UNESCO».

Η δε έκφραση «Spina nel cuore» σημαίνει στα ενετικά: «Αγκάθι στην Καρδιά». Έτσι ονόμαζαν οι Ενετοί το Οροπέδιο Λασιθίου, επειδή, όπως περιβάλλεται από ψηλά βουνά με λίγες και δύσβατες προσβάσεις, καθίσταται ένα φυσικό απόρθητο φρούριο. Σε αυτό κατέφευγαν οι αγωνιστές για την απελευθέρωση της Κρήτης από τον ενετικό ζυγό που προηγήθηκε του οθωμανικού.

Ύστερα από 140 χρόνια

Η επέτειος της Μάχης του Λασιθίου, καθιερώθηκε να εορτάζεται πολύ αργότερα και συγκεκριμένα μετά την πάροδο 140 χρόνων. Αυτό οφείλεται κυρίως διότι δόθηκε έμφαση στο ολοκαύτωμα του Αρκαδίου που είχε προηγηθεί κατά έξι μήνες. Το ολοκαύτωμα είχε επηρεάσει τα φιλελληνικά συναισθήματα Ευρωπαίων και Αμερικανών και είχε δημιουργήσει ένα ισχυρό ρεύμα υποστήριξης των ελληνικών θέσεων για απελευθέρωση της Κρήτης και ένωσής της με τη μητέρα Ελλάδα.

Η καθιέρωση της επετείου έγινε με το ΠΔ 68 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 84 Α'/23-04-2007, με εισήγηση του τότε Υπουργού και σήμερα Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλου. Το έτος 2017 οι επετειακές εκδηλώσεις για την συμπλήρωση 150 χρόνων από τη Μάχη του Λασιθίου, πραγματοποιήθηκαν υπό την Αιγίδα της ΑΕ του Προέδρου της Δημοκρατίας. Στις επετειακές εκδηλώσεις την 27 Μαΐου 2018 στο Οροπέδιο Λασιθίου, θα τιμήσει και θα λαμπρύνει με την παρουσία του ο ίδιος ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος.

22.05.2018

Πηγή: [SLpress](#)

